

Witold Sobczak¹

Problemy językowe Unii Europejskiej. Między idealizmem założeń, utylitaryzmem rozwiązań, a potrzebą komunikatywności prawa. Cz. II²

Słowa kluczowe: języki; Unia Europejska; prawo europejskie; Trybunał Sprawiedliwości UE; tożsamość narodowa; integracja europejska;

Keywords: languages; European Union; european law; Court of Justice of the European Union; national identity; european integration;

Streszczenie

Tekst ten jest drugą częścią rozważań odnoszących się do kwestii językowych w aspekcie konstytucyjnym w odniesieniu do terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej. Przedstawione w tym tekście zagadnienia interpretacji językowej w praktyce Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, a także kwestie związane z tłumaczeniem językowym w postępowaniu przed Trybunałem Sprawiedliwości UE, zwracając uwagę na treść Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i jej konsekwencje. Poruszono problem statusu półoficjalnych (dodatkowych) języków, analizując akty normatywne odnoszące się do tego zagadnienia. Wreszcie przeanalizowano problemy językowe w postępowaniu przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Podsumowanie wskazuje na aspekt finansowy wynikający z faktu, że Europa nie ma języka, z którym

¹ ORCID ID: 0000-0001-8617-0905, doktor habilitowany, Wydział Administracji i Bezpieczeństwa Narodowego, Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp. E-mail: witoldsobczak@wp.pl.

² Pierwsza część tekstu została opublikowana w: „Przeglądzie Prawa Konstytucyjnego” 2020, nr 2(54), *Problemy językowe Unii Europejskiej. Między idealizmem założeń, utylitaryzmem rozwiązań, a potrzebą komunikatywności prawa. Cz. I*, doi: 10.15804/ppk.2020.02.17, s. 317.

można by zidentyfikować całą ludność Unii, podkreślając trudności, które pojawią się po oczekiwanym odejściu Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej.

Abstract

Language problems of the European Union. Between the idealism of assumptions, utilitarian solutions, and the need for communicative law. Part II

This article is the second part of the considerations regarding language issues in the constitutional aspect with reference to the territory of the Republic of Poland and the European Union. The issues of linguistic interpretation in the practice of the European Court of Justice, as well as issues relating to language interpretation in the proceedings before the Court of Justice of the EU, draw attention to the content of the Treaty on the Functioning of the European Union and the consequences thereof. The problem of the status of semi-official (additional) languages has been pointed out. The author analyses normative acts referring to this issue and the language problems that occur in the proceedings before the Court of Justice of the European Union. The summary points out the financial aspect resulting from the fact that Europe does not have a language which the entire population of the Union would identify with, stressing the difficulties that will arise after the expected departure from the European Union by the United Kingdom.

✱

I. Problemy wykładni językowej w praktyce Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości

Fakt, że wszystkie wersje językowe Traktatu są w różnym stopniu wiążące, z natury rzeczy może, a nawet musi powodować trudności, zważywszy, że tłumaczenia tekstu na poszczególne języki członków Unii nie są precyzyjne i jak wielokrotnie wskazywano w literaturze zachodzą między nimi różnice. Zaistniałe wątpliwości, niejasności, a nawet sprzeczności między różnymi wersjami traktatu muszą być usunięte w drodze wykładni. Dokonując jej, Europejski Trybunał Sprawiedliwości już w wyroku z 5 grudnia 1967 r. akcentował, że wykładnia powinna mieć charakter jednolity i autonomiczny, a przy jej dokonywaniu należy koniecznie brać pod uwagę wszystkie wer-

sje językowe³. Stanowisko to powtórzone zostało w wyroku z 16 września 2004 r., kiedy podkreślił, że w razie konieczności wykładni prawa wspólnotowego w przypadku rozbieżności między różnymi wersjami językowymi przepisu wymaga, aby był on interpretowany zgodnie z logiką i celem regulacji, której część stanowi⁴.

Kilkanaście lat później w wyroku z 29 kwietnia 2010 r., Trybunał stwierdził jeszcze wyraźniej, że w razie różnic między różnymi wersjami językowymi tekstu Traktatu należy dany przepis interpretować na podstawie ogólnej systematyki i celu regulacji, którą część on stanowił. Ponadto tekst wtórnego prawa Unii Europejskiej należy interpretować na tyle na ile jest to możliwe, przede wszystkim w zgodzie z ogólnymi zasadami prawa Unii i w szczególności zasadą pewności prawa. Wskazano, że zasada ta wymaga, aby uregulowanie, które nakłada środki ograniczające, mające znaczący wpływ na prawa i wolności oznaczonych osób było jasne i dokładne, tak aby zainteresowane podmioty, w tym osoby trzecie mogły poznać jednoznacznie treść swoich praw i obowiązków i aby mogły w konsekwencji podjąć odpowiednie działania⁵. W judykaturze podkreślono też, że potrzeba jednolitej wykładni przepisów wspólnotowych, uniemożliwia w razie wątpliwości rozpatrywanie brzmienia danego przepisu w oderwaniu od innych wersji, wymaga natomiast, by był on interpretowany i stosowany w świetle jego wersji istniejący w innych językach urzędowych⁶.

Unijny Sąd (dawniej Sąd Pierwszej Instancji) w uzasadnieniu orzeczenia z 6 października 2005 r. potwierdził, że dokonując literalnej wykładni przepisu prawa wspólnotowego, trzeba mieć na względzie fakt, że akty prawa wspólnotowego są zredagowane w wielu językach i że różne wersje językowe tych aktów są równie autentyczne. Dokonanie wykładni przepisu prawa wspólnotowego wyma-

³ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 5 grudnia 1967 r. 19/67 *Bestuur der Sociale Verzekeringsbank v. J.H. van der Vecht* (orzeczenie wstępne), ESCR 1967/345.

⁴ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 16 września 2004 r. C-227/01, *ZOTSiS 2004/8-/I-8253*. Stanowisko takie zawarł Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nieco wcześniej w wyroku z 19 września 2000 r. w sprawie C-287/98 *Linster*, Rec. STR I-6917.

⁵ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 29 kwietnia 2010 r. C 340/08, *The Queen vs. Her Majesty's Treasury*, ZOTSiS 2010/4B/I-3913–3972. Zob. J. Ryszka, *Glosa do wyroku TS z dnia 29 kwietnia 2010 r., C-340/08, LEX/el 2010*.

⁶ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 12 lipca 1979 r. *Marianne Worsdorfer z domu Koschniskae vs. Raad van Arbeid* (orzeczenie wstępne).

ga, więc przeprowadzenia porównania wersji językowej. Zauważono przy tym, że zasada dokonywania jednolitej wykładni rozporządzeń wspólnotowych wyklucza możliwość analizowania określonego aktu w oderwaniu od innych, ale wymaga, aby w razie wątpliwości był on interpretowany i stosowany z uwzględnieniem wersji sporządzonych w innych językach. W przypadku rozbieżności między tymi wersjami przepis musi być interpretowany w duchu ogólnych założeń i celów regulowania, którego część stanowi. Podkreślono, że przy dokonywaniu wykładni prawa wspólnotowego, należy brać przy tym uwagę nie tylko jego brzmienie, ale również jego kontekst i cele uregulowania, którego część stanowi oraz wszystkie przepisy prawa wspólnotowego⁷.

Wypada zauważyć, że stanowisko zarówno Trybunału Sprawiedliwości jak i unijnego Sądu rodzi ogromną odpowiedzialność tłumaczy, gdyż trudno przyjąć, aby wszyscy członkowie Trybunału biegłe posługiwali się wszystkimi obecnie 24 językami autentycznymi. Już na etapie formułowania tłumaczeń na wszystkie języki autentyczne, powinni oni dążyć do maksymalnej precyzji i jasności treści, aby uniknąć rozbieżności o charakterze językowym między wersjami.

W przypadku różnic między wersjami językowymi zajdzie niewątpliwie konieczność stosowania reguły sformułowanej w art. 33 ust. 3 Konwencji Wiedeńskiej o Prawie Traktatów, w którym to przepisie przyjęto domniemanie, że wyrazy użyte w Traktacie mają to samo znaczenie w każdym z tekstów autentycznych. W razie, gdy porównanie tekstów autentycznych wykazuje różnice w znaczeniu, należy jak wskazano w Konwencji Wiedeńskiej przyjąć znaczenie, które przy uwzględnieniu przedmiotu i celu Traktatu najlepiej te teksty godzi, co wynika jednoznacznie z art. 33 ust. 4 Konwencji Wiedeńskiej⁸. Oczywiście, jeśli tekst Traktatu został ustalony w dwóch lub więcej językach ma, jak to wskazano w art. 33 ust. 1 Konwencji Wiedeńskiej jednakową moc w każdym z nich, tak jak to ma miejsce w odniesieniu do traktatów unijnych, chociaż przywołany w tym miejscu przepis umożliwia stonom uzgodnienie, jaki tekst w przypadku rozbieżności będzie rozstrzygający.

⁷ Wyrok Sądu z 6 października 2005 r. T-22/02, ZOTSiS 2005/9-/II-4065, ECR 2005/9-/II4065. Podobne stanowisko zawarto w wyroku unijnego Sądu z 22 kwietnia 2010 r. T-274/08, Republika Włoska vs. Komisja Europejska ZOTSiS 2010/3-/II-1233–154.

⁸ Zob. Konwencja Wiedeńska o Prawie Traktatów z 23 maja 1969 r. (Dz.U. 1990, Nr 74 poz. 439). Zob. także Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 4 kwietnia 2000 r. 26625/95, LEX nr 40794, pkt 2.

W doktrynie podnosi się, że w razie konieczności dokonywania porównawczej wykładni językowej, szczególną rolę odgrywać będzie wykładnia celowościowa i konsensualna⁹. Brać należy także pod uwagę wyniki wykładni efektywnej, czyli tak interpretować przepisy wspólnotowe, aby gwarantowały one osiągnięcie zakładanego celu¹⁰. Zauważa się, że nawet identycznie brzmiące wersje językowe przepisów mogą mieć różne znaczenie w prawie krajowym i w systemie prawa wspólnotowego, mogą mieć też inny, autonomiczny zakres zastosowania. Wymaga to od stosujących prawo wzmożonej czujności, wyczucia językowego oraz pogłębionej znajomości orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Tym samym szczególne obowiązki ciążyą na sądach krajowych, które nie powinny ograniczać się tylko do jednej krajowej wersji traktatu. W razie wątpliwości są one zobowiązane do zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Należy podkreślić, że po wejściu w życie Traktatu z Lizbony, art. 314 TWE został uchylony a art. 358 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE) odesłał do art. 55 Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE), który w wyniku tego odesłania reguluje obecnie problem języków autentycznych zarówno w TUE jak i TFUE. Warto pamiętać, że w myśl art. 55 ust. 2 TUE możliwe jest przetłumaczenie TFUE na wszystkie inne języki określone przez państwa członkowskie, które zgodnie z porządkiem konstytucyjnym tych państw mają status języków urzędowych na całym terytorium lub na jego części.

II. Języki półoficjalne Unii w świetle Konkluzji Rady z 13 czerwca 2005 r.

W kontekście powyższego wypada zwrócić uwagę na Konkluzje Rady z 13 czerwca 2005 r. dotyczących oficjalnego użycia dodatkowych języków w Radzie i ewentualnie w innych instytucjach i organach Rady Europejskiej¹¹. W ich treści stwierdzono, że w ramach wysiłków podejmowanych na rzecz

⁹ M. Górka, *Zasady stosowania języków państw członkowskich w systemie prawnym Unii Europejskiej*, „Radca Prawny” 2004, nr 3, s. 22–23.

¹⁰ C. Mik, *Europejskie prawo wspólnotowe i zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa 2000, s. 685.

¹¹ Dz.Urz.UE C 2005, Nr 148, s. 1.

zbliżenia Unii do wszystkich jej obywateli, należy poświęcić więcej uwagi bogactwu, jakie stanowi różnorodność językowa. Dodano, że Rada uznaje możliwość używania przez obywateli dodatkowych języków w ich kontaktach z instytucjami za ważny czynnik wpływający na silniejsze utożsamianie się przez nich z projektem politycznym Unii Europejskiej. Jednocześnie podkreślono, że zezwolenia na oficjalne użycie w Radzie języków innych niż wymienione w Rozporządzeniu 1/1958, w którym konstytucja państwa członkowskiego przyznaje status języka urzędowego na całości lub części terytorium tego państwa i które zgodnie z prawem mogą być używane jako język narodowy, udziela Rada na podstawie Porozumienia administracyjnego zawartego między nią a Państwem Członkowskim składającym wniosek. Inne instytucje lub organy Unii wydają takie zezwolenie na podstawie podobnego Porozumienia administracyjnego. Porozumienia te będą zawierane zgodnie z Traktatem oraz przepisami przyjętymi w celu jego wykonania i będą musiały spełniać podane niżej warunki. Bezpośrednie lub pośrednie koszty związane z wprowadzeniem w życie porozumień administracyjnych przez instytucje i organy Unii pokryje Państwo Członkowskie składające wniosek.

Wspomniane rozwiązania przyjmowane są w literaturze jako pojawienie się grupy języków półoficjalnych. Na te języki tłumaczy się dokumenty Unii Europejskiej, ale takie tłumaczenie nie ma mocy prawnej. W literaturze podnosi się, że status języka półoficjalnego ma nie tylko język kataloński, z mocy Porozumienia administracyjnego z 17 lutego 2006 r. i Umowy administracyjnej z 21 grudnia 2005 r. oraz języki objęte Porozumieniem administracyjnym pomiędzy Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej a Radą Unii Europejskiej, którym system konstytucyjny Wielkiej Brytanii przyznaje status języka urzędowego¹², a także baskijski i galicyjski. Przy czym przyznaje się, że nie informują o tym żadne źródła unijne (sic!)¹³.

¹² Oficjalnie w Wielkiej Brytanii brak języka urzędowego, de facto jest nim język angielski, będący językiem urzędowym na obszarze terytoriów zależnych w Wielkiej Brytanii, natomiast innymi językami używanymi są: walijski, irlandzki i języki szkockie. Język walijski jest językiem z grupy brytańskiej języków celtyckich i na terenie Walii ma faktycznie status języka urzędowego. Jego zasady regulowane są przez Towarzystwo Języka Walijskiego.

¹³ R. Szul, *Tożsamość europejska a kwestia językowa w Unii Europejskiej*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2007, nr 4 (30), s. 66–75 z powołaniem się na M.N. Craith, *Europe and the Politics of Language, Citizens, Migrants and Outriders*, Basingstoke 2006. Pogląd taki prezentuje J. Łuczak, *Polityka językowa Unii Europejskiej*, Warszawa 2010, s. 116.

W odniesieniu do publikacji aktów przyjętych w procedurze współdecydowania przez Parlament Europejski i Radę w Konkluzjach stwierdzono, że rząd Państwa Członkowskiego będzie mógł wysłać Parlamentowi Europejskiemu i Radzie uwierzytelnione tłumaczenie aktów przyjętych w procedurze współdecydowania na jeden z języków określonych w pkt 1. Rada umieści to tłumaczenie w archiwach i na wniosek udostępni jego kopię. Rada zapewni publikację tych tłumaczeń na swojej stronie internetowej. Zawarowano jednak wyraźnie, że tłumaczenia te nie będą miały mocy prawnej.

Jak stwierdzono Rząd Państwa Członkowskiego w stosownych przypadkach, których jednak bliżej nie sprecyzowano, może wystąpić do Rady i ewentualnie, do innych instytucji lub organów (Parlamentu Europejskiego i Komitetu Regionów) z wnioskiem o pozwolenie na używanie jednego z języków używanych na jego terytorium, zgodnie z prawem jako język narodowy i to w oparciu o przyznanie Konstytucji statusu języka urzędowego. Pozwolenie to dotyczyć może używania takiego języka w wystąpieniach ustnych (poprzez tłumaczenie ustne bierne) jednego z członków danej instytucji lub organu podczas posiedzenia. Rada zasadniczo przychyli się do takiego wniosku, pod warunkiem przedłożenia go w rozsądnym terminie przed posiedzeniem oraz dostępności niezbędnego personelu i sprzętu.

W Konkluzjach odniesiono się także do kwestii korespondencji z instytucjami, organami Unii, stwierdzając, że Państwa Członkowskie mogą przyjąć akt prawny przewidujący, że w przypadku gdy ich obywatel zamierza zwrócić się do instytucji lub organu Unii w jednym z języków, przekaże korespondencję organowi wyznaczonemu przez to Państwo Członkowskie. Organ ten przekaże korespondencję odpowiedniej instytucji lub organowi wraz z tłumaczeniem na język Państwa Członkowskiego określony w rozporządzeniu Rady nr 1/1958. Ta sama procedura będzie miała zastosowanie *mutatis mutandis* do odpowiedzi udzielanych przez daną instytucję lub organ. Jeżeli instytucje lub organy Unii obowiązują termin na udzielenie odpowiedzi, rozpocznie się on z dniem, w którym dana instytucja lub organ otrzyma od Państwa Członkowskiego tłumaczenie na jeden z języków określonych w rozporządzeniu Rady nr 1/1958. Termin przestaje biec z dniem, w którym dana instytucja lub organ Unii wyśle odpowiedź właściwemu organowi Państwa Członkowskiego w tym ostatnim języku.

W końcowej części Konkluzji, Rada wezwała inne instytucje unijne do zawarcia w oparciu o treść Konkluzji porozumień administracyjnych. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na sytuację zaistniałą w odniesieniu do Hiszpanii¹⁴. W myśl art. 3 Konstytucji Hiszpanii¹⁵, język kastylijski jest hiszpańskim urzędowym językiem państwa. Wszyscy Hiszpanie mają obowiązek go znać i prawo posługiwać się nim. Jednak w treści art. 3 ust. 2 pozostałe języki hiszpańskie są również językami urzędowymi w odpowiednich wspólnotach autonomicznych, zgodnie z ich statutami¹⁶. Jednak w Konstytucji nie sprecyzowano jakie jeszcze języki hiszpańskie są językami urzędowymi w odpowiednich wspólnotach autonomicznych. Niemniej wspomniane Konkluzje wraz z rozporządzeniem Rady numer 1/58 ze zm. dały asumpt do zawarcia umowy administracyjnej między Komisją Europejską, a Królestwem Hiszpanii z 21 grudnia 2005 r.¹⁷, a następnie Porozumienia administracyjnego między Królestwem Hiszpanii a Radą Unii Europejskiej¹⁸.

Umowa administracyjna jest znacznie bardziej skondensowana od późniejszego Porozumienia administracyjnego. W treści Umowy administracyjnej powołano się na Konkluzje przyjęte 13 czerwca 2005 r. przez Radę Unii Europejskiej ds. Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych, dotyczące oficjalnego używania dodatkowych języków w Radzie oraz ewentualnie w innych instytucjach i organach Unii Europejskiej. Podkreślono, że Umowa administracyjna ma umożliwić używanie w Unii Europejskiej obok języka hiszpańskiego (kastylijskiego), także innych języków, których status został uznany w Konstytucji Hiszpańskiej z 1978 r. Jako motyw zawarcia porozumienia wskazano chęć przybliżenia Unii jej obywatelom i ułatwienie im kontaktowania się

¹⁴ P. Zerka, *Jednolitość prawa Unii Europejskiej a jego wielojęzyczność. Przypadek języka hiszpańskiego*, „Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego. Studia i Prace” 2013, nr 2, s. 59–76.

¹⁵ Konstytucja Hiszpanii z 27 grudnia 1978 r. http://biblioteka.sejm.gov.pl/wp-content/uploads/2015/10/Hiszpania_pol_300612.pdf (5.11.2018).

¹⁶ W ust. 3 art. 3 dodano, że „Bogactwo różnych odmian językowych Hiszpanii jest dziedzictwem kulturowym, które jest przedmiotem szczególnego poszanowania i szczególnej ochrony”.

¹⁷ Umowa administracyjna między Komisją Europejską, a Królestwem Hiszpanii z 21 grudnia 2005 r. (Dz.Urz.UE C 2006, Nr 73, s. 14).

¹⁸ Porozumienie administracyjne między Królestwem Hiszpanii a Radą Unii Europejskiej (Dz.Urz.UE C 2006, Nr 40, s. 2).

z instytucjami w ich języku ojczystym, gdyż jest to istotny czynnik, sprzyjający silniejszemu utożsamianiu się ich z projektem politycznym Unii.

W treści Umowy administracyjnej stwierdzono, że obywatele hiszpańscy, a także wszystkie inne osoby fizyczne lub prawne zamieszkujące lub mające siedzibę w Hiszpanii są uprawnieni na mocy przepisów prawa hiszpańskiego i zgodnie z konkluzjami Rady z 13 czerwca 2005 r. do sporządzania swojej korespondencji, skierowanej do Komisji Europejskiej w dowolnym języku, które zgodnie z Konstytucją Hiszpańską posiada status języka urzędowego na terytorium Hiszpanii.

W Umowie ustalono procedurę, gdyż używanym językiem nie jest hiszpański (kastylijski), która pozwala na używanie innego języka mającego status języka urzędowego w Hiszpanii zgodnie z jej konstytucją. Obywatel winien skierować swoje pismo sporządzone w języku mającym w myśl konstytucji Hiszpanii status języka urzędowego do właściwego organu wyznaczonego na mocy przepisów prawa hiszpańskiego. Ten organ przesyła pismo do Komisji Europejskiej wraz z załączonym uwierzytelnionym tłumaczeniem na język hiszpański/kastylijski. Tłumaczenie to ma być sporządzone przez wspomniany organ. Za datę otrzymania pisma, w szczególności w przypadku, gdy Komisji przysługuje określony termin na wysłanie obywatelowi odpowiedzi, uznaje się dzień, w którym Komisja otrzyma uwierzytelnione tłumaczenie ze strony wyżej określonego organu. Komisja Europejska sporządza swoją odpowiedź w języku hiszpańskim/kastylijskim i przesyła ją określonego w przepisach prawa hiszpańskiego właściwego organu, od którego otrzymała pismo obywatela.

Wspomniany właściwy organ możliwie najszybciej przesyła zainteresowanej osobie odpowiedź Komisji wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język, w którym zredagowane było pierwsze pismo. Jeśli właściwe służby Komisji postanowią odpowiedzieć w języku, w którym zredagowane było pierwsze pismo, mogą tak uczynić i wysłać swoją odpowiedź bezpośrednio zainteresowanej osobie. W Umowie administracyjnej zawarowano, że Komisja nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne błędy w tłumaczeniu na język inny niż hiszpański/kastylijski ani za możliwą błędną interpretację odpowiedzi wynikłą z tych błędów. Zastrzeżenie to winno zostać jasno wyrażone w tekście tłumaczeń. Za wyjątkiem przypadku gdy służby Komisji mają odpowiednie możliwości i wyrażą chęć dokonania tłumaczenia przy pomocy własnych zas-

bów, Komisja odsyła nadawcy wszelką korespondencję, którą otrzymała w językach innych niż hiszpański/kastylijski, posiadających w Hiszpanii status uznany oficjalnie w konstytucji hiszpańskiej z 1978 r., i do których nie załączono uwierzytelnionego tłumaczenia na język hiszpański/kastylijski. W takim przypadku Komisja powiadamia zainteresowaną osobę, że aby skorzystać z przysługującego jej prawa do zwrócenia się do tej instytucji i do otrzymania odpowiedzi w wybranym przez nią języku, musi ona przesłać swoje pismo w tym języku do organu wyznaczonego w tym celu na mocy przepisów prawa hiszpańskiego.

Jeżeli obywatelowi będącemu autorem pisma przysługuje określony termin ustosunkowania się do odpowiedzi Komisji, ta ostatnia przesyła swoją odpowiedź w języku hiszpańskim/kastylijskim bezpośrednio do obywatela, jednocześnie przekazując ją do właściwego organu. W swojej odpowiedzi Komisja ma przypomnieć obywatelowi, że termin ustosunkowania się do jej odpowiedzi zaczyna biec od daty jej otrzymania w języku hiszpańskim/kastylijskim. Komisja przesyła kopię swojej odpowiedzi właściwemu organowi, aby ten ostatni mógł dostarczyć obywatelowi tłumaczenie odpowiedzi na język, w którym zredagowane było pismo. W swojej odpowiedzi Komisja informuje obywatela również o tym fakcie. W żadnym wypadku Komisja nie ponosi odpowiedzialności za wyżej wymienione tłumaczenia. Zastrzeżenie to winno zostać jasno wyrażone w tekście tłumaczeń.

W przypadku, gdy Komisję obowiązuje określony termin odpowiedzi, zaczyna on biec od daty otrzymania pierwszego pisma wraz z jego uwierzytelnionym tłumaczeniem na język hiszpański/kastylijski. Termin ten dobiega końca w chwili, gdy Komisja prześle swoją odpowiedź na piśmie w języku hiszpańskim/kastylijskim właściwemu organowi wyznaczonemu na mocy przepisów prawa hiszpańskiego lub gdy Komisja wyśle bezpośrednio zainteresowanej osobie swoją odpowiedź w języku, w którym zredagowane było pierwsze pismo. Strony niniejszej umowy administracyjnej zobowiązują się przyjąć konieczne środki w celu stałego utrzymywania poufności korespondencji określonej w niniejszej umowie, w szczególności w odniesieniu do tłumaczeń dokonywanych przez właściwy organ wyznaczony na mocy przepisów prawa hiszpańskiego.

W Umowie administracyjnej stwierdzono, że Rząd hiszpański ponosi koszty bezpośrednie i pośrednie wynikające z wprowadzone w życie tej

umowy. Zawarowano także, że raz w roku właściwe służby Komisji zwracają się do władz hiszpańskich o zwrot poniesionych wydatków, obliczonych jako kwota ryczałtowa w oparciu o liczbę stron przetłumaczonych przez nie, zgodnie z procedurą określoną w niniejszej umowie¹⁹.

Treść tego Porozumienia administracyjnego z 17 lutego 2006 r. zgodna jest z tekstem Konkluzji oraz Umowy administracyjnej dotycząc pism adresowanych do Rady Unii Europejskich, wystąpień ustnych podczas posiedzenia Rady, publikacji aktów przyjętych w procedurze współdecyzji, kosztów wprowadzanie w życie porozumienia oraz jego obowiązywania²⁰.

W tekście wspomnianego Porozumienia zagwarantowano, że w momencie, gdy zgodnie z prawem hiszpańskim obywatel hiszpański pragnie skierować do Rady pismo w języku, któremu konstytucja hiszpańska przyznaje status języka urzędowego, innym niż hiszpański/kastylijski: przekazuje to pismo właściwemu organowi wyznaczonemu w tym celu przez rząd hiszpański. Organ ten winien przekazać je dalej Sekretariatowi Generalnemu Rady wraz z tłumaczeniem pisma na język hiszpański/kastylijski²¹. Rada kieruje swoją odpowiedź w języku hiszpańskim/kastylijskim do organu, któremu rząd hiszpański powierzył obowiązek dostarczenia obywatelowi tłumaczenia odpowiedzi na język, w którym zredagowane było pismo. W żadnym wypadku Rada nie ponosi odpowiedzialności za tłumaczenia; w tekstach tłumaczeń znajdzie się wyraźna wzmianka na ten temat. Opisana procedura niewątpliwie nie należy do najprostszych i z konieczności wydłuży tok postępowania.

Jeżeli obywatelowi- autorowi pisma przysługuje określony termin ustosunkowania się do odpowiedzi Rady. To ta ostatnia swoją odpowiedź w języku

¹⁹ W końcowych przepisach Umowy stwierdzono, że wchodzi ona w życie z chwilą zgłoszenia przez Rząd hiszpański Sekretariatowi Generalnemu Komisji organów wyznaczonych do na mocy przepisów prawa hiszpańskiego, jako organów właściwych do dokonywania tłumaczeń.

²⁰ Porozumienie administracyjne pomiędzy Królestwem Hiszpanii a Radą Unii Europejskiej z 17 lutego 2006 r. (Dz.Urz.UE C 2006, Nr 40, s. 2). Wypada zauważyć, iż mimo, że Umowa administracyjna została zawarta wcześniej niż Porozumienie administracyjne, to zamieszczono ją w Dzienniku Urzędowym UE późniejszym od tego, w którym promulgowano Porozumienie administracyjne.

²¹ Data otrzymania pisma, w szczególności w przypadku, gdy Rada ma określony termin na wysłanie odpowiedzi obywatelowi, to data otrzymania przez Radę od tego organu tłumaczenia pisma.

hiszpańskim/kastylijskim bezpośrednio do obywatela, w tym samym czasie co do właściwego organu. W swojej odpowiedzi Rada poinformuje obywatela, że termin ustosunkowania się do jej odpowiedzi zaczyna biec od daty jej otrzymania w języku hiszpańskim/kastylijskim. Rada ma obowiązek kopię swojej odpowiedzi właściwemu organowi, któremu rząd hiszpański powierzył obowiązek dostarczenia obywatelowi tłumaczenia odpowiedzi na język, w którym zredagowane było pismo. O tym fakcie obywatel powinien być poinformowany przez Radę. W żadnym wypadku Rada nie ponosi odpowiedzialności za tłumaczenia; w tekstach tłumaczeń znajdzie się wyraźna wzmianka na ten temat.

Jeżeli obywatel hiszpański przekazuje pismo bezpośrednio do Rady w jednym z języków uznawanych w Hiszpanii za języki narodowe, do których odnosi się Konstytucja tego państwa. Rada zwraca pismo do nadawcy, informując go o przysługującej mu możliwości zwrócenia się do Rady w tym języku za pośrednictwem właściwego organu wyznaczonego w tym celu przez rząd hiszpański²².

W Porozumieniu uznano, że w razie potrzeby możliwe jest użycie przez przedstawiciela Hiszpanii jednego z języków, którym hiszpańska konstytucja przyznaje status języka urzędowego poza hiszpańskim kastylijskim²³.

²² Dodać należy, że w Porozumieniu jego strony zobowiązały się do przyjęcia środków koniecznych do zachowania przez cały czas norm dotyczących poufności pism, których dotyczy niniejsze porozumienie, w szczególności w odniesieniu do tłumaczenia dokonywanego przez właściwy organ wyznaczony przez rząd hiszpański.

²³ Jako warunki takiego użycia wskazano przekazanie do Sekretariatu Generalnego Rady na początku każdego półroczu listy posiedzeń Rady, co do których istnieje prawdopodobieństwo, że zostaje przedstawiony w czasie ich trwania wniosek o użycie w jego trakcie jednego z wymienionych języków. Ponadto Stałe Przedstawicielstwo Hiszpanii ma złożyć w Sekretariacie Generalnym co najmniej 7 tygodni przed takowym posiedzeniem Rady wniosek przedstawiciela Hiszpanii zamierzającego używać jednego z wymienionych hiszpańskich języków urzędowych podczas swoich wystąpień ustnych, który winny być tłumaczony z tego języka. Ostateczne potwierdzenie takiego wniosku winno nastąpić najpóźniej 14 dni kalendarzowych przed posiedzeniem Rady. Podkreślono, że wnioskowi zostanie nadany wiek z wyjątkiem sytuacji, gdy Sekretariat Generalny Rady po konsultacji z Directorate-General for Interpretation poinformuje stałe przedstawicielstwo Hiszpanii, że niedostępne dla niego jest niezbędny personel i sprzęt. Zawarowano przy tym, że koszty bezpośrednie i pośrednie tłumaczenia ustnego w przypadku anulowania zgłoszenia będą ponoszone przez stałe przedstawicielstwo Hiszpanii.

Porozumienie dotyczy także publikacji aktów przyjętych w procedurze współdecyzji. Wskazano, że rząd hiszpański lub wyznaczony do tego celu organ może dokonywać uwierzytelnionych tłumaczeń aktów Unii Europejskiej przyjętych w procedurze współdecyzji i opublikowanych w Dzienniku Urzędowym UE na hiszpańskie języki urzędowe, inne niż kastylijski²⁴.

W Porozumieniu stwierdzono, że Rząd hiszpański będzie ponosił koszty bezpośrednio i pośrednio wynikające z prowadzenia w życie tego Porozumienia w zakresie dotyczącym Rady. Zawarowano, że w tym celu Sekretariat Generalny Rady raz na pół roku przedstawi Stałemu Przedstawicielowi Hiszpanii notę z wyszczególnieniem kosztów, które w terminie jednego miesiąca Stałe Przedstawicielstwo powinno pokryć. Ustalono także, że strony mogą uzgodnić zmianę lub rozwiązanie tego Porozumienia oraz to, że przystąpią do przeglądu jego realizacji rok po wejściu w życie.

Nieco późniejsze od regulacji hiszpańskich jest Porozumienie administracyjne pomiędzy Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej a Radą Unii Europejskiej²⁵. Tekst wspomnianego Porozumienia jest całkowicie zbieżny z Porozumieniem administracyjnym między Królestwem Hiszpanii a Radą Unii Europejskiej i Umową administracyjną między Komisją Europejską a Królestwem Hiszpanii i z tego względu zbędne jest jego prezentowanie w tym miejscu. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż w Porozumieniu administracyjnym pomiędzy Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej a Radą Europejską mowa o tym, że status języka urzędowego ma być nadany językom Zjednoczonego Króle-

²⁴ W treści porozumienia stwierdzono, że Rada umieszcza uwierzytelnione tłumaczenia w swoich archiwach i wydaje ich kopie na wniosek każdego obywatela Unii, o ile to możliwe w formie elektronicznej. Na swojej stronie internetowej Rada zamieści link do strony internetowej rządu hiszpańskiego, gdzie możliwe będzie odszukanie wspomnianych tłumaczeń. Na stronie internetowej Rady znajduje się wzmianka, sporządzona w językach urzędowych i roboczych, że instytucje Unii nie ponoszą odpowiedzialności za te tłumaczenia i że tłumaczenia te nie mają mocy prawnej. W przypadku każdego uwierzytelnionego tłumaczenia podkreślony zostanie fakt, że instytucje Unii nie ponoszą odpowiedzialności za to tłumaczenie i że nie ma ono mocy prawnej. W tym celu na pierwszej stronie każdego uwierzytelnionego tłumaczenia i w nagłówku każdej kolejnej strony, a także na internetowej stronie głównej rządu hiszpańskiego znajdzie się odpowiednia wzmianka.

²⁵ Porozumienie administracyjne pomiędzy Rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej a Radą Unii Europejskiej (Dz.Urz.UE C 2008, Nr 194, s. 7).

stwa na mocy ustaw lub aktów legislacyjnych wydanych przez odpowiedni organ. Kwestia ta w praktyce mogła sprawiać z uwagi na specyfikę systemu brytyjskiego spore kłopoty. Po drugie w związku z przygotowanym Brexitem pojawiły się głosy, iż język angielski przestanie być językiem oficjalnym Unii. Obawy te wydają się być bezzasadne, chociażby z tej tylko racji, że język angielski jako język urzędowy wskazała Irlandia. Wbrew twierdzeniom niektórych polityków, w tym także polskich będących członkami Parlamentu Europejskiego, to ostatnie państwo nie wskazało języka irlandzkiego (celtyckiego), a angielski. Język irlandzki ma, jak wskazano wyżej specjalny status wynikający z Rozporządzenia Rady (WE) nr 920/2005 z 13 czerwca 2005 r. i Rozporządzenia Rady (UE) nr 1257/2010 z 20 grudnia 2010 r. Wspomnieć jedynie należy, że w 1998 r. język irlandzki stał się językiem urzędowym Irlandii Północnej, która wchodzi w skład zjednoczonego królestwa.

Wszystkie języki urzędowe są jednocześnie językami roboczymi instytucji Unii, jednak na mocy art. 6 rozporządzenia numer 1, instytucje te mogą określić szczegółowe zasady „stosowania systemu językowego w swoich regulaminach”. Tym samym wspomniany przepis pozwala na to, aby instytucje określały swoją wewnętrzną praktykę językową. Rozporządzenie nie precyzuje przy tym zgodności art. 6 zasadą równości języków urzędowych. Niemniej Parlament Europejski uznał w oparciu o wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 9 września 2003 r., że wszelkie wytyczne wewnętrzne muszą odpowiadać formule lingwistycznej²⁶. W doktrynie wskazuje się, że przyjętych w Traktacie rozwiązań dotyczących używania języków Unii Europejskiej nie można jednak traktować, jako ogólnej zasady prawa wspólnotowego, dającej każdemu obywatelowi prawo do żądania, sporządzania każdorazowo wszystkiego, co mogłoby wpłynąć na jego interesy, w jego wersji językowej²⁷.

²⁶ N. Nic. Shuibhne, *Case C-361/01 P, Kik v. Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (Kik IV)*, „Common Market Law Review” 2004, nr 41, p. 1093 i n.

²⁷ Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 9 września 2003 r. C-361/01/P, LEX nr 166710 stwierdził, że reżim językowy instytucji, takiej jak Urząd Harmonizacji w ramach rynku wewnętrznego (Znaki towarowe i Wzory), jest wynikiem skomplikowanego procesu, którego celem jest osiągnięcie niezbędnej równowagi pomiędzy interesami podmiotów gospodarczych oraz interesem publicznym w zakresie kosztów postępowania, ale również pomiędzy interesami zgłaszających wspólnotowe znaki towarowe oraz interesami innych podmiotów gospodarczych w zakresie dostępu do tłumaczeń dokumentów przyznających prawa lub

Spór przed Trybunałem Sprawiedliwości zaistniał na tle art. 115 Rozporządzenia Rady (WE) 40/94 w sprawie wspólnotowego znaku towarowego²⁸. W przedstawianym wyroku Trybunał Sprawiedliwości zdefiniował pojęcie „aktów wydawanych w ramach postępowania” oraz informacji pisemnych. Pod pierwszym z tych terminów chce rozumieć on wszelkie dokumenty, które są wymagane lub przewidziane przez prawodawstwo wspólnotowe dla celu rozpatrzenia wniosku i wszelkie akty niezbędne do jego rozpatrzenia, takie jak: powiadomienia, żądania sprostowania lub inne dokumenty. „Informacje pisemne”, jak wskazał Trybunał, to wszelkie informacje, których ze względu na treść nie można uznać za akty wydane w ramach postępowania. W orzeczeniu stwierdzono, że Rozporządzenie nr 40/94 jest przykładem wtórnego aktu prawa unijnego, w którym Rada może odpowiednio, wedle swoich kompetencji ustanowić zasady językowe stosowane w określonym postępowaniu. W literaturze podnoszono przy tym, że przyjęte w Rozporządzeniu 40/94 re-

w przypadku postępowania z udziałem więcej niż jednego podmiotu gospodarczego, takiego jak postępowanie w sprawie sprzeciwu, cofnięcia i unieważnienia w ramach rozporządzenia nr 40/94 w sprawie wspólnotowego Znak Towarowego. Dlatego określając języki urzędowe Wspólnoty, które mogą być używane jako języki postępowania w sprawie sprzeciwu, cofnięcia i unieważnienia, w przypadku gdy strony nie mogą dojść do porozumienia co do języka, którego będą używać, Radzie przyswiecał uzasadniony cel znalezienia odpowiedniego rozwiązania językowego na trudności wynikające z takiego braku porozumienia. I analogicznie, nawet jeśli Rada potraktowała języki urzędowe Wspólnoty w różny sposób, podjęta przez nią decyzja ograniczenia języków do tych, które są najbardziej znane we Wspólnocie Europejskiej, jest właściwa i proporcjonalna. Zob. także M. Górka, *Wyrok w sprawie C-361/01 Christina Kik v. Urząd Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego (Znaki towarowe i Wzory)*, „Kwartalnik Praw Publicznego” 2004, nr 1, s. 317 i n.

²⁸ Rozporządzenie Rady (WE) 40/94 w sprawie wspólnotowego znaku towarowego (Dz. Urz.UE L 1994, Nr 11, s. 1). Rozporządzenie to zostało zmienione art. 166 Rozporządzenia Rady (WE) 207/2009 z 26 lutego 2009 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz. Urz.UE L 2009, Nr 78, s. 1 ze zm). To ostatnie rozporządzenie zostało zmienione przez art. 211 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/101 z 14 czerwca 2017 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz. Urz.UE L 2017, Nr 154, s. 1). W obowiązującym Rozporządzeniu problem języka Urzędu uregulowany został w art. 146. W art. 115 ust. 2 wspomnianego Rozporządzenia stwierdzono, że językami Urzędu są: angielski, francuski, niemiecki, włoski i hiszpański. W ust. 3 dodano, że zgłaszający wspólnotowy znak towarowy, co winno nastąpić w jednym z języków urzędowych Wspólnoty Europejskiej, wskazuje drugi język, który jest językiem urzędu i którego używanie akceptuje jako możliwy język postępowania w sprawie sprzeciwu stwierdzenia wygaśnięcia lub unieważnienia.

guły językowe są nietypowe w porównaniu do szczegółowych przepisów odnoszących się do innych organów²⁹.

III. Problemy językowe w postępowaniu przed Trybunałem Sprawiedliwości UE

W postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości obowiązują zasady wynikające z art. 29–31 regulaminu proceduralnego Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, a w odniesieniu do sądu pierwszej instancji w art. 35–37 oraz 130–136. Innymi słowy na poziomie TWE obowiązywała zasada, że język każdego państwa członkowskiego jest językiem autentycznym. W literaturze zwraca się uwagę, że jest to rozwiązanie bezprecedensowe w odniesieniu do organizacji międzynarodowych, w których zwykle ustala się kilka języków autentycznych, czyli języków, które pozostają w obrocie tej organizacji. Przyjęta zasada uznawana jest za podkreślającą równy status wszystkich języków urzędowych i tym samym ich równość i suwerenność, a także poszanowanie dla ich tożsamości narodowej³⁰.

Z obowiązującego obecnie Regulaminu wynika, że postępowanie przed nim prowadzi się w tzw. języku postępowania, którym może być każdy z języków urzędowych Unii Europejskiej³¹. W sprawach wszczętych na podstawie skarg bezpośrednich, język postępowania wybiera generalnie skarżący, jeśli pozwanym jest Państwo Członkowskie, językiem postępowania jest język urzędowy tego państwa. Jeżeli takie państwo posiada więcej niż jeden język urzędowy, skarżący może wybrać jeden z nich. Na wspólny wniosek stron może być dopuszczony w całym postępowaniu lub w jego części jeden z innych języków wyznaczonych w art. 36 Regulaminu. Na wniosek jednej ze stron i po zapoznaniu się ze stanowiskiem strony przeciwnej oraz Rzecznika Generalnego

²⁹ M. Lampart, *Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 września 2003 r. C-361/01/P, LEX/el 2010. M. Górka, Wyrok w sprawie C-361/01...*, s. 325.

³⁰ M. Taborowski, *Komentarz do art. 314, [w:] Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską. Komentarz*, red. A. Wróbel, Warszawa 2010, s. 1123–1124.

³¹ Z art. 36 Regulaminu wynika, że językami postępowania są: angielski, bułgarski, chorwacki, czeski, duński, estoński, fiński, francuski, grecki, hiszpański, irlandzki, litewski, lotewski, maltański, niderlandzki, niemiecki, polski, portugalski, rumuński, słowacki, słoweński, szwedzki, węgierski oraz włoski.

może być dopuszczony jako język postępowania w całym postępowaniu lub w jego części jeden z innych języków, wymienionych w art. 36 Regulaminu. Zawarowano jednak, że taki wniosek nie może być złożony przez instytucję europejską (art. 37 § 1 pkt. a-c Regulaminu).

W przypadku odwołania od orzeczeń Sądu, o których mowa w art. 55 i 57 Statutu, językiem postępowania jest język, w którym zostało wydane orzeczenie Sądu, od którego wniesiono odwołanie. Jeżeli Trybunał podjąłby decyzję o poddaniu orzeczenia Sądu w szczególnej procedurze kontroli, językiem postępowania jest język, w którym zostało wydane to orzeczenie. W razie sporu w przedmiocie kosztów podlegających zwrotowi sprzeciwu wobec wyroku zaocznego z powództwa osoby trzeciej przeciwko prawomocnemu orzeczeniu, wniosku o wykładnię, skarg o wznowienie postępowania, wniosków o uzupełnienie orzeczeń, językiem postępowania jest język, w którym zostało wydane orzeczenie, do którego odnoszą się takowe wnioski i sprzeciwy. W postępowaniach prejudycjalnych, językiem postępowania jest język Sądu Odsyłającego, który zwrócił się do Trybunału. Na należycie uzasadniony wniosek strony w postępowaniu głównym i po zapoznaniu się ze stanowiskiem strony przeciwnej, w takowym postępowaniu oraz rzecznika generalnego, może zostać dopuszczone stosowanie na ustnym etapie postępowania jednego z innych języków wymienionych w art. 36 (art. 37 § 3 Regulaminu). Decyzje w przedmiocie wszystkich takowych wniosków może podjąć prezes. Jeśli jednak chciałby przychylić się do wniosku bez zgody wszystkich stron jest zobowiązany przekazać wniosek do rozstrzygnięcia Trybunałowi (art. 37 § 4 Regulaminu).

Języka postępowania używa się w szczególności w pismach procesowych i wystąpieniach stron, włączając to przedstawione już załączone materiały i dokumenty w protokołach oraz orzeczeniach Trybunału. Do każdego przedstawionego lub załączonego materiału, bądź dokumentu, sporządzonego w innym języku, niż język postępowania załącza się jego przekład na język postępowania, jednak w przypadku obszernych materiałów i dokumentów wymagane przekłady mogą być ograniczone do wyciągów. Trybunał może jednak z urzędu lub na wniosek strony w każdej chwili zażądać pełniejszego lub całościowego przekładu. W drodze odstępstwa Państwo Członkowskie może używać swojego języka urzędowego w razie udziału w postępowaniu prejudycjalnym, w razie wstąpienia w charakterze interwenienta do sprawy zawi-

słej przed Trybunałem lub w razie wniesienia skargi, o to że jakieś Państwo Członkowskie uchybiło jednemu ze zobowiązań, które na nim ciążyą na mocy Traktatu. Stosuje się to zarówno do dokumentów pisemnych, jak i ustnych. Dokonanie przekładu na język postępowania zapewnia Sekretarz. Państwom, które są stronami porozumienia EOG, innym niż Państwa Członkowskie jak również Urzędowi Nadzoru EFTA może zostać przyznane prawo nieużywania jednego z języków wymienionych w art. 36 Regulaminu, innego niż język postępowania. Przepis ten stosuje się zarówno do dokumentów pisemnych, jak i oświadczeń ustnych. Państwom Trzecim, biorącym udział w postępowaniu prejudycjalnym przysługuje identyczne prawo.

Jeżeli świadek lub biegły oświadczy, że nie jest w stanie wyrazić się w jednym z języków wymienionych w art. 36, Trybunał pozwala mu na wypowiedź w innym języku. Sekretarz Trybunału Sprawiedliwości zapewnia dokonanie jej przekładu na język postępowania. Prezes i wiceprezes Trybunału oraz prezesi Izb prowadzących posiedzenie, sędziowie i rzecznicy generalni przy zadawaniu pytań oraz rzecznicy generalnie przy przedstawianiu opinii mogą używać języków wymienionych w art. 36, innych niż język postępowania. Także i w tym przypadku Sekretarz zapewnia dokonanie przekładu tych wypowiedzi na język postępowania.

Do zadań Sekretarza w zakresie tłumaczeń należy zapewnienie na wniosek sędziego lub rzecznika generalnego, bądź strony, że przekład stanowi z przedstawionych na piśmie lub ustnie w toku postępowania przez Trybunałem na język wybrany przez sędziego rzecznika generalnego lub stronę³². Publikacje Trybunału wydawane są w językach określonych w art. 1 Rozporządzenia Rady nr 1 z 1958 r., a teksty sporządzone w języku postępowania lub w stosownym przypadku w innym języku dopuszczone na podstawie art. 37 lub 38, stanowią teksty autentyczne. Trybunał ustanawia przy tym także służbę tłumaczeniową w skład, której wchodzi eksperci posiadający odpowied-

³² Regulamin Postępowania przez Trybunałem Sprawiedliwości (Dz.Urz.Ue L 2012, Nr 265, s. 1 ze zm). Warto w tym miejscu przypomnieć, że bezpośrednio przed wejściem w życie Regulaminu z 2012 r. obowiązywał Regulamin z dnia 19 czerwca 1991 r. (Dz.Urz.Ue L 1991, Nr 176, s. 7 ze zm). Zob. M. Szpunar, P.K. Rosiak, *Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich. Aspekty Praktyczne*, Warszawa 2007; J. Plaňavova-Latanowicz, *Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Ochrona praw podstawowych*, Warszawa 2000, s. 130–173.

nie wykształcenie prawnicze i gruntowną znajomość kilku języków urzędowych Unii Europejskiej (art. 42 Regulaminu).

IV. Podsumowanie

Przyjęty w Unii Europejskiej model funkcjonowania jej organów, mimo istotnych zalet, sprowadzających się do równego traktowania wszystkich języków zgłoszonych przez Państwa Członkowskie, wydaje się być z punktu widzenia finansowego niezmiernie obciążający tę Organizację. Europa w gruncie rzeczy nie posiada języka, z którym identyfikowałaby się cała ludność Unii. Oczywiście najbardziej rozpowszechnionym jest język angielski, który stał się w ostatnich latach dominującym językiem techniki, ekonomii oraz nauki, w tym także prawa. To nim w pierwszym rzędzie chcą posługiwać się ludzie młodzi, szukający kontaktu ze swoimi rówieśnikami oraz mistrzami naukowymi. Jest to jednocześnie język polityki i dyplomacji, gdyż udało mu się skutecznie zająć pozycję, którą pełnił do niedawna język francuski. Sytuację zmienia i to w większym stopniu, niż to by się mogło wydawać wyjście Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Zaistnienie wówczas sytuacja, że język angielski będzie tylko językiem urzędowym w Irlandii i może także Malty. Jakie skutki wywoła to dla samego języka trudno dzisiaj przewidzieć, tym bardziej, że ukształtowała się w ciągu ostatnich paru lat specyficzna urzędowa, „unijna odmiana” tego języka.

Literatura

Craith M.N., *Europe and the Politics of Language, Citizens, Migrants and Outriders*, Basingstoke 2006.

Górka M., *Wyrok w sprawie C-361/01 Christina Kik v. Urząd Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego (Znaki towarowe i Wzory)*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2004, nr 1.

Górka M., *Zasady stosowania języków państw członkowskich w systemie prawnym Unii Europejskiej*, „Radca Prawny” 2004, nr 3.

Lampart M., *Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9 września 2003 r. C-361/01/P*, LEX/el 2010.

Łuczak J., *Polityka językowa Unii Europejskiej*, Warszawa 2010.

- Mik C., *Europejskie prawo wspólnotowe i zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa 2000.
- Plaňavova-Latanowicz J., *Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich i Ochrona praw podstawowych*, Warszawa 2000.
- Ryszka J., *Glosa do wyroku TS z dnia 29 kwietnia 2010 r., C-340/08*, LEX/el 2010.
- Shuibhne N. Nic., *Case C-361/01 P, Kik v. Office for Harmonization in the Internal Market (Trade Marks and Designs) (Kik IV)*, „Common Market Law Review” 2004, nr 41.
- Szpunar M., Rosiak P.K., *Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości i Sądem Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich. Aspekty Praktyczne*, Warszawa 2007.
- Szul R., *Tożsamość europejska a kwestia językowa w Unii Europejskiej*, „Studia Regionalne i Lokalne” 2007, nr 4 (30).
- Taborowski M., *Komentarz do art. 314*, [w:] *Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską. Komentarz*, red. A. Wróbel, Warszawa 2010.
- Zerka P., *Jednolitość prawa Unii Europejskiej a jego wielojęzyczność. Przypadek języka hiszpańskiego*, „Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego. Studia i Prace” 2013, nr 2.